

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Viljeltyjen kalojen hyvinvointi Ruokaviraston näkökulmasta – mitä laki edellyttää?

Minna Haataja-Koskinen

erityisasiantuntija
Eläinten hyvinvoinnin ja tunnistamisen yksikkö

10.3.2023
Kalaterveyspäivä, Naantali

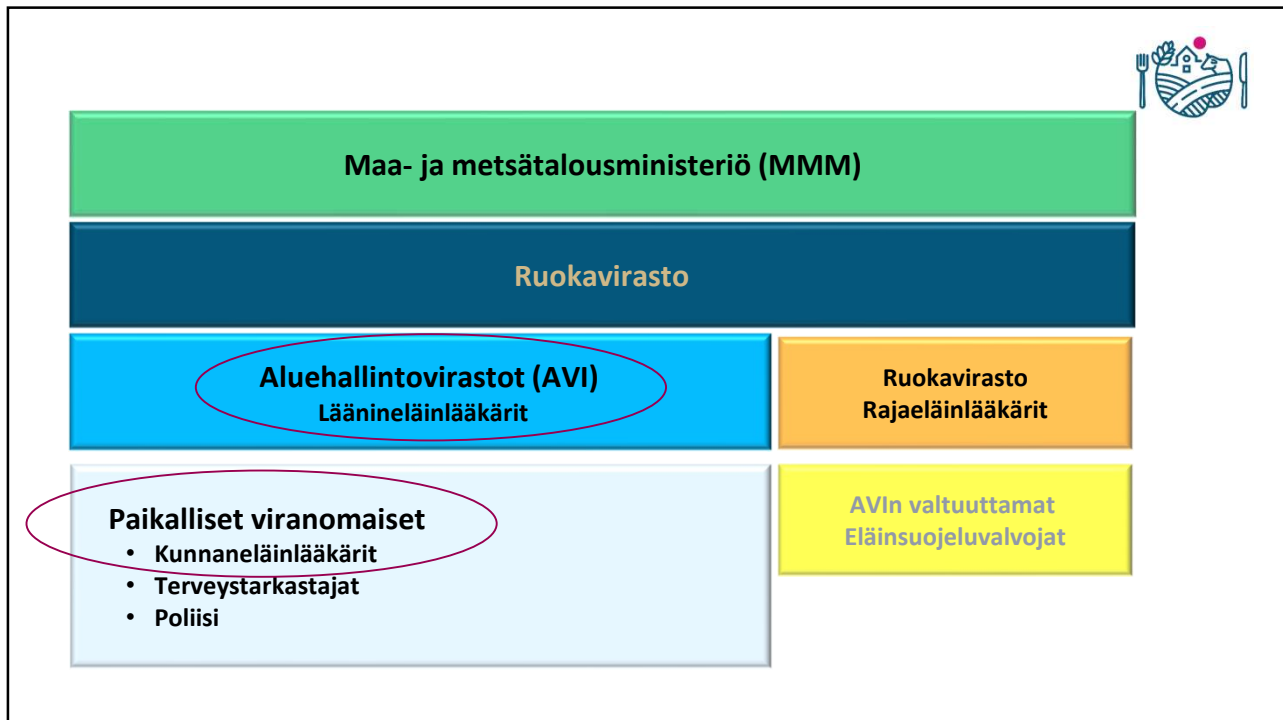
1

Kaloja koskevat eläinsuojelusäädökset

- Kalanviljelylaitoksilla tehtävien eläinsuojelutarkastusten tarkoituksena on selvittää, täyttyvätkö eläinsuojelulliset vähimmäisvaatimukset
  - kalojen pidossa
  - hoidossa
  - kohtelussa ja käsittelyssä (ml. lopetus)
- Valvontasuunnitelman mukaista, säännöllistä valvontaa
- Epäilyyn perustuvaa valvontaa

2

3

Kaloja koskevat eläinsuojelusäädökset

- Eläinsuojelulaki (247/1996)
- Eläinsuojeluasetus (396/1996)

} → Eläinten hyvinvointilaki

- Valtioneuvoston asetus viljeltävien kalojen suojelusta (812/2010)
- Laki eläinten kuljetuksesta (1429/2006)
- Eläinkuljetusasetus kaupallisiin kuljetuksiin liittyen = Neuvoston asetus (EY) N:o 1/2005 eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta
- Lopetusasetus = Neuvoston asetus (EY) N:o 1099/2009 eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä, koskee kaloja vain rajoitetusti

4

Yleiset eläinsuojelusäädökset

- Eläinsuojelulain 3 §: Eläimiä on kohdeltava hyvin eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä. Tarpeettoman kivun ja tuskan tuottaminen eläimille on kielletty. Lisäksi eläintenpidossa on edistettävä eläinten terveyden ylläpitämistä sekä otettava huomioon eläinten fysiologiset tarpeet ja käyttäytymistarpeet.
  - Kalojen lopetus – mihin vedetään raja tarpeettoman tuskan tuottamiselle?
  - Rasvaevän leikkaaminen – säädetty pakolliseksi > 1 v tietyille istukkaille (Vna 1360/2015 17 §), kuitenkin kivulias toimenpide
- Eläimen hyvinvointi ≠ eläinsuojelulainsäädäntö

5

Yleiset eläinsuojelusäädökset

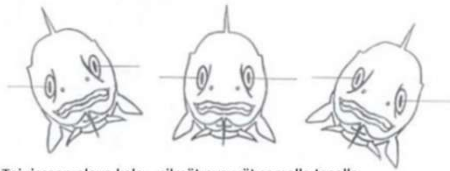
- Hoidossa olevia kaloja ei saa jättää hoidotta tai hylätä
- Kalojen on saatava riittävästi niille sopivaa ravintoa ja muuta niiden tarvitsemaa hoitoa
- Kalojen kunto, terveydentila sekä hyvinvointi on tarkastettava vähintään kerran päivässä, tarvittaessa useamminkin
  - Kalatautien ehkäisy on tärkeä osa eläinten hyvinvointia!
- Kalojen lopetus tehdään aiheuttamatta tarpeetonta kipua, tuskaa ja kärsimystä
  - Tainnutus ennen verenlaskua
  - Ei jatkotoimenpiteitä ennen kuolemaa
  - Lopetukseen osallistuvien koulutus ja osaaminen tärkeässä roolissa

6

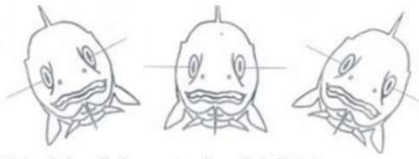

Yleiset eläinsuojelusäädökset

Tainnutuksen onnistumista voi arvioida mm. silmien asennosta

Tajuissaan oleva kala – silmät pysyvät samalla tasolla

Tajuton kala – silmien asento ei muutu kallistettaessa

7

Viljeltyjen kalojen eläinsuojeluvaatimukset

- Valtioneuvoston asetuksessa (812/2010) säädetään tuotantoeläiminä viljeltävien kalojen pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista
  - Luonnonravintolammikoissa viljeltäviin kaloihin ei kuitenkaan sovelleta kaikkia pykälää, mm. 3 § jossa säädetään pitopaikan vaatimuksista
  - Asetuksessa kalalla tarkoitetaan viljeltävää kalaa, jota pidetään elintarvikkeiden, istukkaiden, poikasten, mädin tai maidin tuottamiseksi taikka muuta tuotannollista vastaavaa tarkoitusta varten kalen kehitysvaiheesta riippumatta

8

Viljeltyjen kalojen eläinsuojeluvaatimukset

- Pitopaikan yleiset vaatimukset
  - Soveltuu kalojen pitoon
  - Turvallinen ja puhdas
- Laitteet ja välineet
  - Turvallisia ja huollettuja
  - Automaattiset laitteistot tarkistetaan päivittäin ja niissä on hälytysjärjestelmä (ei koske ruokkijoita)
    - Kiertovesijärjestelmän happipitoisuuden hälytysjärjestelmä
    - Ruokintalaitteet eivät saa heikentää veden laatua

9

Viljeltyjen kalojen eläinsuojeluvaatimukset

- Veden laatu
  - Laatua seurataan (happipitoisuus, lämpötila ja happamuus)
  - Virtausta ja vaihtumista säädetään tarvittaessa (pl. LRL:t)
- Hyvinvoinnista huolehtiminen ja seuranta
  - Kalat tarkastetaan päivittäin, pl. LRL:t ja jääpeitteiset kasvatusaltaat/kassit
  - Sopiva kasvatustiheys
    - Riippuu kalojen iästä ja lajista, ympäristöolosuhteista (virikkeet), ruokinnasta...
  - Estetään kannibalismia, aggressiivista käytöstä ja stressiä (pl. LRL:t)
  - Kalojen asianmukainen tainnutus ja lopetus
  - Ruokitaan riittävästi niille sopivalla rehulla

10

Viljeltyjen kalojen eläinsuojeluvaatimukset

- Kalojen käsittely
  - Käsittelyä vältetään, käsittelyaika mahdollisimman lyhyt
  - Pyritään pitämään kala vedessä
  - Ei saa nostaa yksittäisistä ruumiinosista (esim. kiduskannet)
  - Ei saa pakata elävänä jäihin
  - Happipitoisuuden seuranta käsittelyastioissa
  - Tarvittaessa rauhoitus tai nukutus
- Kalojen kuljetus ja siirto

11

Miksi hyvinvointiin pitää kiinnittää huomiota?

- Kalat ovat tuntevia olentoja ja tuntevat kipua (OIE, 2008; EFSA, 2009)
  - Ohjeistus viljeltyjen kalojen hyvinvoinnista tainnutuksen ja lopetuksen yhteydessä: https://www.woah.org/fileadmin/Home/eng/Health_standards/aahc/2010/c_hapitre_welfare_stunning_killing.pdf
  - EFSA:n tieteellinen mielipide kirjolohen lopetukseen liittyen: <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/1012>
- EU komission raportti 2018 liittyen kalojen hyvinvointiin kuljetuksessa ja teurastuksessa nosti esille tarpeen jatkokeskusteluille
- Opas kirjolohen hyvinvoinnista: <https://www.kalankasvatus.fi/wp-content/uploads/2021/01/Ty%C3%B6kalut-kalojen-hyvinvoinnin-arviointia-varten-.pdf>

12

Eläinten hyvinvointilaki

- Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen 1.3.2023
  - voimaan 1.1.2024
- Valtioneuvoston asetus viljeltävien kalojen suojelusta (812/2010)

13

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

14